

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Lărgirea dreptului electoral.

În foaia oficioasă din Budapesta, numărul de Duminecă, a apărut următorul autograf preainalt, adresat domnului ministru prezident al țării:

Iubite conte Tisza!

După urcarea mea pe tron m'am simțit îndemnat să caut a cunoaște din coatingere nemijlocită diferitele direcții ale vieții publice ungare și concepția conducătorilor de partide cu privire la situație și la problemele ce ne stau înaintea.

În consecvență am acceptat propunerile pe cari mi le-ai făcut, de a chema în audiență pe membrii conducători ai partidelor politice maghiare, fără deosebire de partid, și pe conducătorii minorității i-am primit, în urma rugării lor, de repețiatori.

După încheierea acestor audiențe nu aflu motiv de a mă despărți de guvernul, care dispune în parlament de o majoritate închiegată, și care în vremi grele, de patru ani aproape, a desvoltat întru apărarea patriei și în interesul posibilei înlesniri a situației populației țării o activitate conștientă, condusă de rară abnegație și de un adânc patriotism, pentru ce îmi exprim speciala mea recunoștință și mulțumita mea.

Asigurându-te pe D-ta și pe ceilalți membri ai guvernului de încrederea pe care v'am păstrat-o și până acuma, provoc guvernul, să conducă și mai departe afacerile țării cu probata sa credință și să-mi înainteze propunerile corespunzătoare, pentruca recunoștința mea mulțumitoare pentru admirabila desvoltare de forțe și atitudine patriotică, manifestată de națiune în aceste zile decizatoare de soarte ale actualului război mondial, să primească expresiune într'o serie de întocmiri promovătoare de bunăstarea poporului și într'o astfel de lărgire a dreptului electoral, care pe lângă considerarea intereselor de existență a statului ungar, să corăspundă mărimii vremii actuale și a jertfelor aduse din partea poporului.

Laxenburg, 28 Aprilie 1917.
Carol m. p., conte Stefan Tisza m. p.

În legătură cu acest preainalt autograf, din care se evidențiază interesul și iubirea pe care o are monarhul nostru față de credincioșii săi supuși din statul ungar, a fost dat din parte competentă următorul comunicat, publicat în toate foile din capitală:

Guvernul va satisface încredințării preagrațioase a Majestății Sale în cel mai scurt timp, prezentând proiectele din întrebare. Proiectele referitoare la bunăstarea poporului, afară de cele aduse în interesul invalizilor, al văduvelor și orfanilor de război, cu dispozițiile din ele, vor avea de scop satisfacerea cerințelor sanitare și culturale ale poporului și vor fi îndreptate și spre aceea, ca câștigarea de proprietate să fie dată după putință păturilor largi de popor, apoi vor năvăli spre reforma și întregirea asigurării muncitorilor, cum și spre corăspun-

zătoarea recunoaștere și regulare, legată în mod natural de ea, a poziției de drept a organizațiilor muncitorești. Guvernul va da o deosebită importanță regulării corăspunzătoare a competențelor, avansamentului și raporturilor de viață ale funcționarilor.

La dispozițiile cari vor fi luate cu privire la dreptul electoral, nu trebuie scăpat din vedere faptul, că legislațiunea ungară a creat abia înainte cu patru ani o reformă largă democratică a dreptului electoral, astfel, că în momentul dat mai curând poate fi vorba de o întregire a operei de reformă, care până acum nici nu a fost pusă la probă.

La deslegarea acestor probleme trebuie să ținem la principiu, ca la acordarea dreptului de alegere să fie împărțite de recunoștință și persoanele, cari întru apărarea patriei s'au distins în mod special. Pe terenul acesta legea electorală din 1913 a croit calea, acordând drept electoral tuturor aceluia, cari în cursul serviciilor lor militar au primit rangul de subofițeri. În cursul războiului chiar și dispozițiunea aceasta a asigurat dreptul de alegere pe seama multor cetățeni binemeritați.

Măncând din același principiu, guvernul are intențiunea să propună, ca proprietarii medaliilor de vitejie să primească dreptul electoral. Afară de aceasta mai dorește guvernul să modifice dispozițiile legii electorale în acel înțeles, ca cetățenilor de stat, cari cunosc scrisul și cetitul, nu numai censul de dare, stabilit în 20 coroane, ci și posesiunea unei moșii de o jugăre, ori a unei realități de asemenea valoare, să le asigure dreptul electoral. Guvernul nu e strein nici față de precumpănirea altor chestii de detalii mai departe mergătoare, a căror corectă deslegare ar putea să completeze dispozițiile departe mergătoare ale legii electorale din 1913, fără a fi alterate bazele acestei legi și poziția politică conducătoare a inteligenței maghiare.

Din Austria. După cum am anunțat și în numărul trecut, reichsrath-ul austriac e convocat prin rescript preainalt pe 30 Mai în sesiune ordinară la Viena. Imediat după constituire, Majestatea Sa va depune jurământul în fața ambelor case, ca împărat al Austriei. În partea cealaltă a monarhiei nu este încoronare, ca la noi, în Ungaria. Deodată cu publicarea rescriptului de convocare a reichsrath-ului a fost publicat în foaia oficială dela Viena și un autograf preainalt, în care Majestatea Sa asigură pe prim-ministrul austriac, conte Clam Martinitz, asemenea și pe ceilalți miniștri de resort, de întreaga sa încredere, invitându-i să-și pună și mai departe puterile în serviciul statului. Prin alte trei autografe preainalte, cei trei miniștri, cari și-au fost înaintat demisia, sunt încunoștințați, că Majestatea Sa nu s'a aflat îndemnat să le primească demisia și-i invită să rămână la posturile lor, asigurându-i de încrederea preainaltă. Toate autografele sunt datate din 26 Aprilie n. c.

Război pentru pace.

Se crede din toate părțile și se afirmă, că marele război mondial, care se poartă de 33 de luni și căruia nu i se găsește păreche în istoria universală, a intrat acum în ultimele sale faze. Atât acțiunea înăsprită a submarinelor germane, cât și marea ofensivă franceză-engleză dela frontul apusan, la care se va alătura în curând noua ofensivă rusască la frontul răsăritean și poate o nouă ofensivă și la frontul italian, nu au alta de scop, decât ducerea războiului la încheiere și la legarea păcii. Războiul se poartă deci acuma, la sfârșitul anului al treilea dela izbucnire, pentru pace, pentru sistarea măcelăriei reciproce. La această concluzie ajunge colaboratorul militar al ziarului din capitală «Pester Lloyd», domnul Victor Hueber, în articolul pe care l'a publicat în numărul din 27 Aprilie al numitului ziar și în care spunea următoarele:

Impătrita alianță și-a manifestat în repezite rânduri unanimitate și ovestă înclinare spre pace, în mod loial, care nu admite nici o răstălmăcire. Apelul pe care l'a adresat conștiinței omenimei, că ar fi timpul să se pună capăt măcelăriei zilnice de nenumărate și prețioase vieți omenesti, a aflat răsunet bine auzit la o mare parte a populației rusești. Ceialalți dușmani ai noștri, firește, cred încă, cumcă pentru interesele lor e mai avantajos, dacă față de apelul nostru se arată cu totul surzi, ceea ce dovedesc prin faptul, că lasă și mai departe să scuipe țevile lor de foc moarte și stricăciune, jertfind, ca acuma în Franța, în fiecare zi nouă hecatombe mari de luptători, din sirele lor proprii. Dar nu le folosește nimica nici lor negarea, pară ea oricât de stăruitoare; faptul e, că *bate vânt de pace.*

Atât noi, cât și dușmanii noștri, — noi cu scop și plan și cu voință conștientă, iar dușmanii noștri în realitate tot așa de stăruitor, dar după aparențele menite să ne seducă cam îndârjiți și împinși, — lucrăm în unire pentru apropierea păcii. Dacă vom desface din învâliș sămburii tuturor celor ce se petrec acuma în birourile de stat ale antantei și pe arenele de război, vom afla, că și contrarii noștri, întocmai ca și noi, nu mai poartă războiul, ca până bine de curând, pentru a strânge nodul tot mai tare, ci pentru a-l desface cu încetul. Se dau astăzi luptele, nu mai mult pentru a intra tot mai adânc în ascunzăturile războiului, ci pentru a eși din ele. Luptătorii s'au încleștat prea tare unii într'alții și vreau să se desfacă. Dar lucrul nu merge ușor. În curs de trei ani aliații au îngâmădit confuzie peste confuzie, crezând că sabia lor e destul de tare, pentruca să taie nodul gordian. Credeau, că le va succede să deslege problema restabilirii păcii prin o lovitură decizatoare de sabie, conform voinței lor, în mod simplu, aruncând la pământ împătrita alianță

și dictând condițiunile de pace celor amețiți și trântiți la pământ.

Gândul lor a fost al cartoforului ușuratic, care hazardează; nu s'au gândit, că ce va fi, dacă jocul se termină altfel, nu așa cum și l'au dorit în închipuirea lor. Norocul armelor nu a putut fi forțat. Arta și hotărârea firmă a contrariilor lor și-a bătut joc tot mai bine de sforțările puterilor din antantă, pornite spre desastru. Sortile au căzut în favorul nostru totdeauna. N'a schimbat lucrurile nici aceea, că dușmanii noștri au pus în joc sume tot mai mari, că au căutat totdeauna ajutoare nouă. În sfârșit au trebuit să se gândească și la momentul și modalitatea lichidării generale. Și s'a văzut, că e extraordinar de greu a ajunge în curat cu toate angajamentele luate, căci sunt multe și diferite. Jocul se continuă din partea contrariilor noștri, dar nu mai mult pentru a câștiga, ci numai pentruca pe urma jocului ei să ajungă la o oarecare ordine, la răsuflare, la o mai bună stăruire a confuziunilor îngâmădite, la *posibilitatea lichidării*.

Războiul mondial bate în retragere. Retragerea e ușor de executat, dacă cel ce vrea să o facă nu e în contact strâns de luptă cu cel ce-l lasă să o facă. Atunci ea nu e alta, decât un simplu ordin de marș. Dar fiecare soldat știe, cât de greu este a te desface de dușman în mijlocul învălmășeii. Într'un astfel de caz nu te poți retrage numai așa, simplu de tot. Posibilitatea de a eși din toiul luptei are să fie eluptată cu greutate. Se dă luptă pentru încheierea luptei. Când a succes odată, ca cei ce luptă pept la pept să se despartă și îndepărteze unul de altul, stabilindu-se între corpurile lor o distanță oarecare, atunci poate fi efectuită dorința amândurora de a intra o pauză în luptele purtate, ba se poate ajunge chiar și la un armistițiu.

Antanta a scăpat momentul, când îi era cu putință să închee războiul fără frecări mai mari. Ocaziunea i-a fost oferită în mai multe rânduri. Poate că cea mai favorabilă a fost aceea, când regele din Muntenegru, după înaintarea noastră până dincolo de Cetinie, a oferit monarhiei noastre pacea. Atunci deja era pierdut jocul forțat pentru antantă. Dar ea a preferit să ascundă această recunoaștere. A lăsat să treacă neutilizat momentul, care făcea tuturor luptătorilor posibilă eșirea deschisă din război, în zilele acelea. Antanta s'a pus și mai departe, tot mai îndârjită și fără gând de a ceda, înaintea porții de eșire, zăvărindu-o tot mai mult cu pepturile armatei ei de milioane, pe lângă care a mai câștigat și alăturarea puterilor până aci neutrale. În fața voinței de pace a puterilor centrale antanta a rămas respingătoare și a intrat tot mai adânc în încercarea de a întoarce norocul în favorul ei. Astăzi ar vrea contrarii noștri, dar nu mai pot așa ușor, cum presupuneau, să iasă din tufișul prin care s'au rătăcit. Iar noi,

pe lângă cea mai mare bunăvoință, nu putem să ne purtăm altcum, decât numai cum îi este fizicește posibil celui aflător în luptă, deci amenințat.

Acum, când în Rusia terenul pentru aliații dela vest se clatină și chiar și italienii stau pe gânduri, se crede Anglia, precum și Franța, târâtă de ea în război, puse în afară de orice posibilitate de a se gândi, în situația aceasta atât de grea, la cedare. După părerea lor trebuie să iasă din situația aceasta ambele bătăndu-se și bătând. Un succes mare eluptat cu armele în vest trebuie să le deschidă posibilitatea de a se retrage din război, și englezii și francezii, moralicește cât de cât restaurați.

Dar Germania cea atacată nu vrea să se ofere de material, numai pentruca Anglia să și poată clădi puntea de aur. Mușchetarul german, când vede că englezul a ridicat patul puștii deasupra capului său, ori vede îndreptat spre peptul său vârful baionetului dușman, parează și lovește și el. Știe în momentul acela numai atâta, că e vorba de viața sa și de onoarea armeei sale, și în astfel de momente nu cunoaște pardon, nu există aplecare spre pace, nici meditare, că unde vor eși lucrurile, cum se va termina întregul război.

De pe drumul care duce la eșirea din război sunt încă foarte multe pedeci de delăturat. În cursul celor trei ani drumul a devenit aproape impracticabil. Tăvălugul de fier, chemat să-l oblescă, poate numai foarte încet să funcționeze. De multe ori stă locul, ori alunecă chiar și îndărăt. Dar totuși e în plină funcționare și îi va succeda cu încetul să delature din drum dărâmurile îngrămădite.

Chiar și luptele actuale din Franța formează numai o etapă spre scopul acesta. Aliații încă năzuiesc spre pace. Situația lor din vest li se pare o peatră grea, de care s'au lovit. Credeau, că trebuie să delature peatra. În realitate nu armatele principilor de coroană, german și bavarez, au împedat ivirea păcii, prin rămânerea în pozițiile lor, ci părerea lui Lloyd Georges, că dupăce așa stau lucrurile, germanii au să fie întâi zdrobiți la Arras și la Reims, înainte de a se împăca englezii cu ideea păcii. Asta a fost pedeca, că oblierea nu s'a putut face. Dar am trecut acum și peste pedeca aceasta. Incheierea ofensivei de acum încă va contribui la necesara descurcare a situației generale,

promovată și de încetișoara, dar progresiva dezvoltare a raporturilor nouă în imperiul rusesc, producându-se în urmă claritatea, fără de care nu este eșire din labirintul, din confuzia generală.

De importanță e faptul, că aparițiile voinței serioase de a se obli drumul, ies tot mai bine la suprafață. Și voința le poate face toate, chiar și aceea, ce părea mai înainte imposibil, dar are trebuință de timp. Dărîmarea unei ordine existente e mai ușoară decât clădirea ei. Cu încrederea și cu firma năzuință de a începe și termina lucrarea aceasta, au premers cu exemplul popoarele împătritei alianțe în fața puterilor cu cari se află în război. Efectul sugestiv nu poate lăsa neatînși pe contrarii noștri. Tot ce se face astăzi e o operă greoaie dar îndărjită pentru eluptarea păcii, care nu va fi realizată după noțiunile noastre, în mod unitar, conform planului, dar după legile naturale ale oricărei dezvoltări. Războiul își împlinește soarta sa proprie. Astăzi el lucrează la nimicirea sa proprie!

Modificarea constituției române. Din Iași se telegrafează ziarelor franceze și engleze, că acolo a fost ajurnată sesiunea parlamentară, până pe la finea lui Mai, când corpurile legiuitoare române se vor întruni de nou, având să se ocupe cu modificarea constituției. Guvernul prezidat de domnul Ionel I. C. Brătianu le va prezenta adecă proiect de lege despre introducerea votului universal la alegeri și despre împărțirea unui teritor de două milioane hectare de pământ între țărani, cu preferință între aceia, cari au luptat la front. Vor ajunge la parcelare și împărțire toate moșiile statului, precum și cele aparținătoare instituțiilor de binefacere, cele de mână moartă și cele răscumpărate de stat dela marii proprietari.

Congresul internațional. Comitetul executiv al partidului socialist din Franța a luat hotărâre, cu majoritate de voturi, să nu trimită delegați la congresul internațional, convocat în numele social-democrației de pretutindena pe 15 Mai la Stockholm. Probabil, că nu vor participa la congres nici socialiștii din Anglia.

Pace generală. Pe baza părerilor scoase din ziarele rusești, primește ziarul *Berliner Tageblatt* dela corespondentul său din Stockholm informația, că în Rusia părerea generală e, că antanta trebuie să stabilească niște condiții democratice de pace. Rușii nu vreau anexiuni, și doresc, ca și ceilalți să renunțe la anexiuni și despăgubiri. Pace cu orice preț, deci pace sepa-

rată nu vreau Rușii, și de aceea au rămas reci față de ofertul german și cel austro-ungar, care îi invita să lege pace separată. Puterile centrale trebuie să renunțe la orice anexiuni și despăgubire, iar până atunci rușii vor continua războiul, căci ei vreau pace generală, legată sub condiții democratice.

A treia luptă dela Arras.

Despre a treia încercare a englezilor de a sparge frontul german se dau din parte oficioasă germană amănuntele următoare:

În 28 Aprilie a fost atins dușmanul de a treia înfrângere mare și sângeroasă la frontul dela Arras. După lupte extraordinare de vehemente, cu undulări încoaci și încolo, singurul succes al acestei a treia încercări de spargere, efectuită cu mulțimi uriașe, este pentru englezi sătulețul Arleux, din linia primă germană, la nord dela Scarpe. Granatele engleze l-au dărâmat de tot și ruinele luate în primire englezii le-au plătit cu multe mii de morți și răniți. Toate celelalte favoruri, pe cari le-au putut elupta englezii în cursul luptei grele, contra-ofensivele noastre le-au recucerit în lupte date piept la piept. În parte infanteria noastră și-a înaintat chiar puțin pozițiile vechi în aceste contra-ofensive extraordinare de vehemente. Am prins 12 ofițeri și 400 de soldați și am capturat multe mitraliere.

La nord dela Scarpe atacul a fost premers de un foc groaznic concentric, îndreptat în contra artileriei noastre timp de mai multe ore și de atacuri săvârșite cu bombe de gaz. În ținutul Avionului, la sud dela Lers, am observat din vreme pozițiile engleze și le-am luat imediat sub focul nostru nimicitor.

Dușmanul postat în șanțurile de alalt a suferit pierderi grele. La sud dela Scarpe au fost atacuri grele dușmane, dela Scarpe până în ținutul dela Fontaine. De ambele părți al șoselei Arras-Cambrai, unde dușmanul și în zilele de mai înainte de războire a avut pierderi uriașe, s'au prăbușit în focul nostru puștii toate atacurile dușmane, executate în coloane dese. Ceva mai departe, la sud, am respins fără excepție toate atacurile, cu foc de infanterie și de artilerie. Lupta grea, puternică, de artilerie, a durat ziua întreagă. Târziu seara pe la Loos am observat întregirea puternică de trupe în șanțurile dușmane. Plănuitul atac dușman, cu pregătire vehementă de foc de artilerie, l-a împiedecat focul nostru puștii. Pe teritoriul dela Lens, până la Queant, dușmanul a pușcat noaptea întreagă. Pela St. Quentin am respins în mod sângeros coloane puternice dușmane. Orașul St. Quentin e espus iarăși focului mare. Lângă Aisne și în Champagne a fost pe mai multe locuri activitate de artilerie.

Părerea trupelor germane sosite de pe câmpul de război e aceea, că atacatorii vor săngera în pozițiile adânci și puternice de apărare, întocmite după sistemul Siegfried. O poziție puternică se află în dosul celeilalte. Luând în considerare dispozițiile cari s'au luat, continuarea ofensivei fanzeze-engeleze nu ofere nici o speranță. Dispoziția la trupele germane și la conducători

e eminentă. În contrast cu lupta dela Somme, superioritatea artileriei dușmane e acum pe deplin egalată, iar infanteria germană e mult superioară celei engleze și astfel stăpânește situația. Englezii intrați pe unele locuri în pozițiile noastre, au fost scoși din ele în lupte date cu granate de mână. În aruncarea lor soldații germani sunt mai desteri decât cei englezi, și operează și cu arme în privința tehnice mai perfecte. Soldatul și ofițerul german e stăpânit de necondiționata superioritate și de conștiința deplina învingeri față de dușman.

† Bucur Comșa.

În Dumineca mironosițelor a anului 1917, după rugăciuni cucernice de îngropare, *rânduiala firii* stă gata, în cimitirul bisericii-mari din Săliște, ca să închidă și să pecetluască pentru vecie ușa mormântului, în care s'au lăsat rămășițele trupeiști ale unui *harnic și neobosit stăruitor*, care mai bine de o jumătate de secol contribuia cu sfatul și cu fapta la dezvoltarea culturală a comunei sale natale. Sunt osemintele de mucenic al zilelor noastre de redeșteptare, ale venerabilului bătrân cu plete albe, *Bucur Comșa*.

Într-o etate de 94 de ani, negreșit, era de lipsă, ca viața să aibă un sfârșit. Asemenea unui fruct rășbit cu coptul și gata a cădea de maturitatea vremii, sta gata de-o seamă de ani cu fața senină și fără nici o temere sau grijă de moarte și moș Bucur, ca viața lui să se deslipească de pe pomul vieții. Și în dimineața zilei de 28 Aprilie s'a desprins...

Din tinerețe, îngăduindu-i ocupația de neguțator, e ales și introdus în toate corporațiunile bisericești, școlare și comunale. De-odată cu vârsta bărbăției ajunge să cunoască toate neajunsurile, toate lipsurile bisericești și comunale. Zeci de ani poartă cinstea epitropiei bisericii-mari. Inzestrat de Dumnezeu c'o minte ageră, pricepere înțelegătoare și prevăzătoare, ajunge să fie un moș Ion Roată al poporului săliștean. Să stee fără de nici un tremur, ci cu toată înfățișarea cuvințioasă a omului drept și cinstit, de vorbă, cu orice autoritate oficioasă. Să spună oricărui, fie cine va fi, și pe față, tot ce-i frământă mintea și-i apasă inima. În toate comitetele și staturile locale, cu graiu ales, limpede și cumpănit împărțiașă păsurile și dorințele obștei. Cuprinzând cu ușurință intențiunile bune ale conducătorilor și intelectualilor, judele și epitropul B. Comșa era întotdeauna acela, care în cercurile poporului lămurea și pregătea primirea și intruparea diferitelor așezăminte culturale, menite să împartă povața învățăturilor, între toți fiii comunei, mici și mari.

Pe lângă străduințele locale, dela 1860 incoace face parte din toate deputațiunile obștești, pe cari biserica și neamul le-a reclamat cu diferite prilejuri de sărbare și de lupte...

E dăruit de Dumnezeu cu mulți copii. O creștere din cea mai aleasă îi vedește

FOIȘOARA.

Cura naturală.

— Importanța și efectele ei. —

De preotul N. Todea.

(Urmare).

2

Corpul se silește însuși, — în urma puterii sale naturale, — să îndepărteze toate răutățile din el, și până când organele de eliminare, precum: plămâni, rinichii, intestinele și pielea, funcționează bine, corpul reușește fără osteneală în această acțiune a sa, dându-i-se mai ales și ajutor prin aplicarea curei naturale. Dacă însă aceste organe de eliminare sunt astupate, în parte ori în general, și când mai cu seamă pielea nu funcționează normal, atunci corpul trebuie să facă eforturi de curățire mai mari câte odată, ceea ce pricinuește o temperatură mai urcată în internul său și produce *friguri*. Frigururile deci nu sunt altceva, decât o fermentație, care se produce în corp cu destinația de a elimina și de a se elibera corpul de materiile morbide așezate în el.

Urmează acum, că un lucru principal pentru susținerea sănătății este îngrijirea de pielea corpului, care nici nu este așa de pretensivă, și se mulțumește când o spălăm de 2-3 ori la săptămână, sau când o scaldăm tot de atâtea ori.

Trebuie să spun, că băile se deosebesc după temperatura lor, în băi de curățire și în băi fortificante, sau de întărire. Ași recomandă pentru susținerea sănătății ca din două în două săptămâni să ia fie-

care om bolnăvicios, dar și cei sănătoși, câte o baie de curățire a corpului, cu temperatură de 26° R. cu durată de 15-20 minute, iar pe lângă acestea în fiecare săptămână să ia 1-2 băi fortificante, cu fricțiuni corporale în apă de 18-20° R. cu durată de 2-3 minute.

Dar se poate spăla corpul zilnic cu apă rece, care poate fi mestecată și cu 1/3 parte oțat de vin sau de spirt, dar nu ore întregi, ci iute, într-o minută, culcându-se apoi în pat, după care spălarea urmează îndată reacțiunea prin încălzirea totală a corpului.

Această spălare a corpului se poate face seara la culcare, și cu efect mai bun dimineața înainte de sculare cu un ceas. Adeseori trebuie făcută această spălare atât seara, cât și dimineața când pielea corpului este tare ofilită.

Dar puțini oameni o fac aceasta, pentru aceea tare nimerit zice *D-rul Hufeland*, că aproape toți oamenii se îngrijesc mai bine de pielea cailor lor, decât de pielea lor proprie.

Cine are un corp moleșit, să umble de 3-4 ori la săptămână desculț prin apă rece de 14-16° R. până la glezne, timp de 3-15 minute și să și spele corpul întreg odată la zi, seara înainte de culcare și dimineața înainte de sculare în apă de 20° R. mestecată cu 1/3 parte oțat. Prin acest procedeu dispare catarul, frica de ori-ce răcire, care frică de mult o au mulți oameni bolnăvicioși. Umblarea desculț este un mijloc puternic pentru de a fortifica corpul.

Cu aceste mijloace atât de simple poți fi scăpat de o multime de morburii, cari altfel îți pot copleși corpul, și sunt de

firma credință, că acela care face astfel de spălări ori băi regulat, nu va fi atacat așa de ușor de guturaiu, de răceli diferite, de friguri etc.

Mai greu este atunci, când ai să curezi un morb isbucnit deja, un om bolnav. Aci trebuie pricepere, trebuie desteritate și mai pe sus de toate trebuie praxă.

Un lucru ginaș și greu de nimerit este în cura naturală: *individualizarea curei*, sau modul de aplicare a curei conform forței de viață a bolnavului.

Dar trebuie dezvoltată și o muncă continuă în jurul aplicărilor ce trebuie date bolnavului, căci a pune în aplicare cura naturală nu este așa de ușor, ca de pildă a da bolnavului cutare medicină la ceas, lucru făcut fără nici o osteneală.

Pentru a arăta osteneala ce trebuie depusă la aplicarea curei naturale, când voim a vindeca, citez ca exemple câteva cazuri de morburii, cari obvin mai des. Așa bună oară la o *pneumonie*, sau aprindere de plămâni, care este o boală atât de deasă și atât de grozavă, și care se manifestă la început prin simțirea unui frig tremurător în corp, după care apoi isbucnește aprinderea de plămâni, care arată la termometru încă dela început 39-39,5, 39,6, 40° C. vom fi necesitați a lua în folosință următoarele aplicări: Pachetarea sau înfășurarea trunchiului (de subsuori până jos la șezut) cu lepedea sau cu cărpe muiate în apă de 18-20° R. și stoarse bineșor, peste care înfășur se pune altă lepedea sbicită, și apoi se leagă bolnavul bine cu o legătură, ca să nu se desfacă. La cap i-se pune compresă cu apă de 16° R. care se schimbă tot mereu.

Deodată cu această pachetare a trunchiului la tălpile picioarelor se pune o sticlă cu apă ferbinte, care sticlă trebuie înfășurată în cărpă umedă; aceasta pentru a încălzi picioarele, cari de regulă sunt foarte reci.

Bolnavul rămâne astfel pachetat 1-1 1/2 ore, amăsurat forței fizice și amăsurat încălzirii cărpelor sau a lepedeauei, cu care este el pachetat. Dacă bolnavul s'a înfierbântat tare în pachet, atunci vine desfăcut, și dacă este destul de tare, încât poate să se coboară din pat, îl punem îndată în puțină, și-i dăm o semibaie de 23 26° R. cu fricțiuni și cu turnări de apă din lavor, pe spinare, pe piept, cu aceeaș apă din puțină. Baia aceasta din puțină durează 2-3-5 minute, până când ferbințele corpului s'a redus, atunci bolnavul trece iarăși în pat, și odihnește câțva timp, 1/2-1 oră. Apa din puțină nu trebuie să fie mai adâncă decât de 15-18 cm. Dacă bolnavul nu se poate coborâ din pat, fiind foarte slab, atunci după despachetare nu-i dăm baie, ci îl spălăm în pat cu o cărpă muiată în apă de 24° R. și stoarsă puțin, ca să nu curgă apa din ea. Spălarea aceasta se face peste corpul întreg, începând dela piept până jos, apoi dela spate iarăși până jos, luând câte puțină apă cu cărpa din lavor. Întreaga spălare nu durează decât 2-3-5 minute, adecă până când temperăm sau spălăm ferbințele ce-l ține cuprins pe bolnav.

După pauză de 1/2-1 oră, dacă bolnavul iarăși se înfierbântă, vom urma astfel: îi punem o cataplazmă (cărpă împăturată în 4-6-8 părți) pe piept, pe care cărpă am muiat-o în apă de 18-20° R. Aceste cataplazme nu trebuie stoarse tare, ci lăstate

destoinicia și de bun părinte. Ajunge ca pe toți copiii, fii și fiuce, să și-i vadă așezată și socotiți între frunții comunei. Iar pe vrednicul său fiu, *Dr. Nicolae Comșa*, să l vadă a fi, nu numai fala și mândria comunei sale, ci socotit între cei mai de valoare fii ai bisericii și ai românilor din această patrie.

De greutate și atacuri, ca orice muritor, n'a putut fi scutit nici frunțașul B. Comșa. Atât de bine și de înțelepțește însă a știut să și le potrivească, încât niciodată nu să lăsa să fie tradat de ele. Pururea vesel. Cu fața întotdeauna luminată, cu ochi blânzi, toată vorba îi era însoțită de un zâmbet plin de bunătațe ce îi înșufla tărie de viață și respect. Această înfățișare senină și-o păstrează până în spre apusul vieții. La vârsta de 94 ani împliniți cercetează încă biserica. Numai câteva luni e legat de casă. Deși la o astfel de etate, cu același suris înviorător vorbea despre moarte. Iși încheia cuvintele «Acum ce să mai aștept și eu...» Cașicum împăcat pe deplin cu rostul fericit al vieții sale pământești, ar fi voit să zică celor de aproape, cu un înțelept bătrân din vechime:

«Lacrămi nimeni să nu verse
Niți cu doliu să se'mbrace
Pentru c'am murit...»

De-odată cu stăruințele frumoase, a știut și pe-o altă cale să și eternizeze pomenirea. A lăsat cu ani înainte suma respectabilă de 9000 Cor. pe seama bisericii, iar din suma de 500 Cor. o parte să se împartă între societăți, iar cealaltă să rămână disponibilă pentru scopuri filantropice. Tot c'o astfel de menire, în semn de cinste și recunoștință pentru activitatea dezvoltată în sânul direcțiunii zeci de ani de-arândul, — «Cassa de păstrare» contribuie, în loc de cunună, cu suma de 100 Cor.

Am ținut de cuviință să însemn la răbojul cronică moartea acestui cinstit și venerabil bătrân. În orice privință dezvoltarea Săliștei e strâns legată de un număr însemnat de respectuoși bătrâni, peste cari nu se va putea trece cu ușurința obicinuită.

Înmormântarea a fost dintre cele mai rare. Întregul popor dimpreună cu cercul intelectual și al societăților și-a ținut de datorință să-i deie cinstea binemeritată. Au slujit patru preoți. Panegiricul, găsind cuvinte potrivite, l'a rostit părintele Dr. Dumitru Borcia.

Cu vecinica pomenire și odihnească în lăturea celor drepi, — doresc Săliștei și tuturor comunelor noastre mulți țărâni ca episcopul Bucur Comșa.

Săliște, în 17 Aprilie v. 1917.

Cronicar.

Răboiul.

La frontul răsăritean, pela Ojtuș, trupe rusești au fost împedecate în înaintare. Pe unele locuri e activitate mai vie de artilerie la frontul acesta. Sunt acestea presemnele noii ofensive rusești, pe care generalismul

Alexiev a promis-o acum de curând într-o telegramă trimisă generalului englez Haig, în care spunea că Rușii vor începe ofensiva imediat, cum va permite vremea. Telegrama e datată din 1 Mai. La frontul italian nu s'a întâmplat nici un eveniment mai mare. În Macedonia a fost foc de artilerie și au fost nimicite două aeroplane dușmane. La frontul român ciocniri între patrulă la Tulcea și activitate de artilerie la Isacea.

La frontul dela apus luptele mari și grele se continuă. Atacă cu înverșunare atât englezii, cât și francezii, dar toate atacurile lor sunt respinse. Acesta e pe scurt cuprinsul telegramelor primite astăzi. Mai ales atacul francez dela Reims din zilele trecute a fost foarte vehement. A fost executat cu divizii primenite. După introducerea făcută cu focul concentric, s'a început atacul pe un front de 16 kilometri. S'a dat cu deosebire asupra unei înălțimi, nu departe de Nauroy, care a fost ziua întreagă bombardată cu granate de mână și cu mitrailere. Succesele momentane franceze au fost aplanate pe urma contraofensivei succese germane. Seara, francezii au început un nou atac parțial, pe un front de trei kilometri, pentru a decide soarta luptei din ziua aceea, era în 30 Aprilie, dar și acest atac francez, cu toate eforturile făcute, s'a înecat în sânge. Perderile francezilor sunt mari. Lupta nu s'a terminat, ci s'a continuat și în ziua următoare, cu același rezultat.

În luptele aeriene date la frontul dela apus dușmanii au pierdut foarte multe aeroplane, iar submarinele germane au scufundat de nou mai multe vapoare încărcate. După o știre dată de ziarul italian, antanta a luat hotărâre, ca să înceapă o ofensivă mare în Palestina, pentru a o curăți de turci și a o pune sub stăpânirea statelor creștine. Scopul e acela, ca trupele turcești să fie ocupate și legate la ei acasă, pentru a nu putea fi trimise altundeva, întru ajutorul puterilor centrale.

NOUTĂȚI

Fondul preotesc aradan. Ca de obicei, în prezinta întruniri sinodului eparhial, s'a ținut și de astădată în Arad adunarea generală a fondului preotesc. Înființat înainte cu 41 ani. Adunarea a fost prezidată de P. S. Sa, Episcopul Ioan I. Popp al Aradului, care în vorbirea de deschidere a spus, că

totdeauna controlăm mersul boalei cu termometrul.

În cazuri când aprinderea cedează, ajută bolnavului chiar și numai pachetările de trunchiu, ori numai cataplazmele dela piept, dela pantece și înfășurarea dela picioare urmate de câte o baie sau de câte o spălare a corpului.

Dar în cazuri grave, când ferbințele corpului ajunge la 40° C. ori trece chiar la 41° C. iar pulsul ajunge la 120 bătăi pe minut, și când bolnavul este aproape de a sucumba, atunci fără amânare trebuie să-i dăm bolnavului o aplicare mai puternică, anume: înfășurarea trunchiului întreg în lepedea împăturată în 2-4 părți, muiată în apă de 20-22° R. și stoarsă puțin, apoi înfășurarea picioarelor cu cărpe muiate în apă de 18-20° R. și peste acestea urmează apoi pachetarea întregului corp în altă lepedea muiată în apă de 20° R. Dacă picioarele sunt reci, punem încă una sau chiar două sticle cu apă ferbinte spre a le încălzi bine, iar în fine bolnavul vine pachetat peste toate acestea într'un țol de lână și apoi se leagă ca să nu se desfacă și să nu intre aerul în corpul bolnavului.

Dacă capul arde, se răcorește prin compresă cu apă de 16° R., care se schimbă după cum se înfierbântă. Această pachetare completă a corpului durează 1-1½-2 ore, după cum poate bolnavul suporta. Dacă bolnavului i-s'ar face rău în acest pachet, atunci trebuie mai curând despachetat. După despachetare urmează îndată baie de 24-25° R.

(Va urma)

ar fi dorit, să se pomenească cu acest prilej întemeetorii fondului, trecuți la cele eterne, cu solemnitate mai mare, dar împrejurările nu sunt potrivite pentru manifestații. Socoletile fondului nu pot fi prezentate, pentru că contabilii sunt duși la miliție, și astfel adunarea are un singur obiect de pertractat: modificarea statutelor fondului preotesc diecezan. Modificările propuse de comisiunea emisă de mai înainte au fost acceptate toate și astfel statutele fondului au fost puse pe baze noi.

Avis pentru părinți. În academia militară din Wiener-Neustadt se primesc la începutul anului școlar viitor elevi născuți în anul 1900 și absolvenți de clasa VII gimnazială ori reală. Absolvenți de clasa a VII-tea se primesc și în cazul, că sunt născuți în anul 1901, dacă sunt bine desvoltati, precum și de cei din anul 1899, dacă la esentarea din anul acesta n'au fost declarați de apti pentru serviciul militar. Anunțările au să se facă până la finea lunii Mai la comanda academiei militare din Wiener-Neustadt.

Listele electorale. La magistratul orașenesc din Sibiu vor fi espuse spre privire publică listele electorale ale ambelor cercuri sibieni, de pe anul 1918, din 16 Mai până la 14 Iunie n. c. Reclamațiunii în contra listelor, fie pentru trecerea în ele, ori pentru stergerea din ele, se primesc din 16 până la 30 Mai. Reclamațiunile încă vor fi espuse spre privire publică, până la 14 Iunie nou, și asupra lor se pot face și înainta observări în scris. Atât reclamațiunile, cât și observările, au să fie adresate comitetului central electoral și sunt a se înainta primarului orașenesc. În același timp, din 16 Mai până la 14 Iunie, vor fi espuse spre privire publică și listele alegătorilor din cele trei cercuri ale comitatului Sibiu: Sebeșul sășesc, Săliște și Noerich, la casa orașului Săbeș, și în cancelăriile notariatelor. Reclamații se pot înainta până la 30 Mai, iar observări asupra reclamațiilor se pot face până la 14 Iunie. Au să fie adresate comitetului central electoral al comitatului Sibiu și înaintate la primărie, respective la notariat.

† **Dr. Romul Z. Boiu**, după scurte suferințe, a adormit în Domnul în Budapesta, în 22 Aprilie a. c. la orele 8 seara, în etate de 53 ani. Rămășițele sale pământești îndurerate familie le-a adus la Sibiu și se vor înmormânta din capela cimiterului central, după ritul bisericii ort. rom. astăzi Vineri, în 4 Mai nou, la orele 3 d. a., spre vecinică odihnă în cripta familiară. Odihnească în pace!

Referent bisericesc. Sinodul eparhial aradan a ales în sesiunea ordinară din anul acesta referent pentru senatul bisericesc dela consistorul din Arad pe părintele protopresbiter *Mihail Păcățian* din Banat-Comloș, unul dintre cei mai buni și mai vrednici dintre persoanele bisericești ale diecezei Aradului.

Numărătoare. Oficiul pentru aprovizionarea țării, cum am anunțat nu demult, a luat măsuri privitoare la numărarea populațiunii, în scop d'a stabili cantitatea necesară de bucate pe sama locuitorilor din toate comunele. În orașul nostru vor umbla zilele aceste, în calitate de comisari pentru numărătoare, mai mulți învățători și școlari de la seminarul evangelic. Este în interesul publicului, să deie comisariilor mână de ajutor, ca numărătoarea să se poată face cât mai exact.

Supușii austro-ungari și America. Din Viena se anunță: Secretarul de stat Lansing a declarat în numele guvernului Statelor Unite, că ruperea legăturilor diplomatice între monarhie și America n'are să provoace nici un fel de schimbare în tratamentul supușilor austro-ungari aflați în Statele Unite. Compatrioții noștri se bucură și mai departe de libertățile și drepturile de până acum, și nici unul dintr'oișii nu va fi internat, nici pus sub supraveghiere, afară de aceia cari vin în conflict cu legile Statelor Unite.

† **Mărioara Oprea n. Russu**, soția domnului adm. prot. *Ioan Oprea* din Timișoara, împărțită cu taina sf. cuminăcături, Vineri în 14/27 Aprilie 1917 la 3 ore dim. în etate de 28 ani, în al 8-lea an de fericită căsătorie, și-a dat blândul său suflet în mâinile Creatorului. Osemintele pământești ale regretatei defuncte s'au așezat spre vecinică odihnă în cimiterul ort. român de lângă catedrala Duminecă în 16/29 Aprilie 1917 la orele 3 d. e., din locuința din Timișoara-Fabric, Piața școlii Nr. 3. Fie i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Nou membru fondator. Domnul *Ilie Măcelariu*, antreprenor și vechiu membru ajutător al Reuniunii sodalilor români din

Sibiu, cu scop de a da sprigin în mod și mai efectiv cauzelor clasei noastre de mijloc, a binevoit a să foscrie între membrii fondatori ai așezământului cu taxa de 100 cor., plătită. Pentru această binefacere aduce sincere mulțumite prezidentului Reuniunii: *Victor Tordășanu*, exactor arhidiecezan.

Ore oficiale la institutul de asigurare „Transilvania“ din Sibiu se statoresc, cu ziua de 1 Mai, dela 8 dimineța până la 1 d. a.

Liberarea ostaticilor. Ziare rusești pretind dela guvernul provizor, să libereze toți ostatici duși de ruși din provinciile, pe unde a decurs răboiul; iar pe viitor să nu mai fie țarâte persoane înofensive ca ostatici; căci acest lucru nu se potrivește cu demnitatea Rusiei libere.

Sfârșit. Comandantul *Haig* al trupelor engleze din Franța a declarat unui raportor dela *Daily News* că, după convingerea sa, în anul curent 1917 se va decide soarta răboiului.

Două milioane de coroane. Stortingul, cum se vestește din Cristiania, a votat două milioane de coroane pe seama exploratorului *Amundsen* în scopul unei expedițiuni la polul nordic.

Barbarie. Un lord oarecare face propunere în coloanele unei gazete mari engleze, ca recolta din anul acesta a Germaniei se fie nimicită prin incendiere. Din aeroplane se fie aruncate bombe asupra ei cu ocaziunea săcerișului, pe care cale s'ar putea nimici cel puțin atâta din recolta Germaniei, ca din capul locului populațiunea se fie espusă înfometării în imperiul german. Va se zică, în succesul armelor nu mai au nici o speranță englezii și si bat capul cu alte acte de condamnabilă barbarie!

Un aviz. Direcția poștelor franceze înștiințează publicul, că scrisorile cu margini negre, în semn de doliu, nu se mai primesc la poștă. Funcționarii poștali au primit ordinul, să refuze astfel de scrisori. — În acest mod speră autoritățile Franței, să reducă jalea produsă de răboi.

Legume din România. În părțile ocupate ale României se samănă întinse teritorii cu samânțe de legume și bucate. Lucrările se execută de soldați austro-ungari. În timpul cel mai apropiat au să se trimită transporturi mai mari de zarzavat spre Viena și Budapesta.

Revizuire. Deputatul italian, profesorul *Labriola*, scrie în *Messaggero*, despre necesitatea unei revizuirii a convenției dela Londra cu privire la încheierea de pace separată; deoarece prin revoluția rusească și prin participarea Americii la răboi s'au schimbat raporturile de putere.

La așezământul umanitar numit Reuniunea romană de înmormântare din Sibiu au fost primiți următorii membri noi: *Rozalia Decianu n. Hensel*, soție de executor reg., *Nicolae Iancu*, inspectorul federației „Înfrățirea“ și soția sa *Elena n. Dracinschi* și *Olivia Dr. Delev n. Bardosy*, soție de avocat; în același timp s'au plătit ajutoarele statutare după membrii răposați *Ermil Borcia*, funcț. pensionat, *Victor Onișiu*, comerciant și *Leon Sângerzan*, privat, cu cari numărul membrilor răposați din sinul Reuniunii a ajuns la 308. Inscrieri de membri cu taxa de 2 cor. pentru inscriere și cu câte 60 bani după membri ce vor răposă, se fac la presidentul Reuniunii *Victor Tordășanu*, în cancelaria oficiului de cassă consistorial, unde se plătesc și ajutoarele după membrii decedați.

Teatru german. Reprezentațiunile date în teatrul orașenesc din loc de societatea domnului *Leo Bauer* sunt bine cercetate. Teatrul e plin totdeauna. Semnul, că publicul sibian, cu gust artistic destul de bine dezvoltat, e pe deplin mulțumit cu prestațiunile personalului angajat. Marți s'a dat comedia daneză *Klein Eva*, Mercuri s'a repetat opereta *Csárdásfürstin*, Joi s'a dat pentru a douaoră opereta *Die Fledermaus*, iar mâine, Sâmbătă, se va juca *Das Dreimäderlhaus*, piesă cu cântece, dată cu strălucit succes pe toate scenele mai mari germane.

Poșta redacției.

Domnului I. B. în Sz. Nu putem întrebuița nimic din cele trimise.

Domnului G. Gendel în C. Înțelegem îngrijorările și durerile pe cari le ai. Și cine nu le are în aceste zile extrem de grele? Dar bun e Dumnezeu; va face să treacă toate relele și lucrurile să se termine bine pentru toți. Să nu disperăm!

